

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΟΜΙΛΙΩΝ
ΗΜΕΡΙΔΑ: ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ
11/09/2015, ΙΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Πασχάλης Κιτρομηλίδης

Ο Πασχάλης Κιτρομηλίδης είναι Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Τα πολυάριθμα δημοσιεύματά του περιλαμβάνουν θεμελιώδεις μελέτες για την ελληνική πολιτική και διανοητική ιστορία κατά τον δέκατο όγδοο αιώνα και ιδίως για το ρεύμα του διαφωτισμού. Το βιβλίο του *Enlightenment and Revolution. The making of modern Greece* εκδόθηκε το 2014 από το Harvard University Press. Είναι εκ των ιδρυτικών μελών της Ευρωπαϊκής Εταιρείας για την Ιστορία της Πολιτικής Σκέψης.

Ιστοριογραφία και τραγική ποίηση

Η γένεση της πολιτικής επιστήμης ανάγεται στην ιστορική εμπειρία των αρχαίων Ελλήνων και την διαμόρφωση των θεσμών της πόλεως κράτους ως τρόπου εξόδου του ανθρώπου από την πρωτόγονη κατάσταση και τις αρχαϊκές κοινωνικές δομές που βασιζόνταν στην ισχύ και την επιβολή των γενών.

Η πάλη της πόλεως-κράτους να κρατηθεί όρθια, αλλά εν τέλει και η ουσία του πολιτικού αυτού σχηματισμού, τα ερωτήματα για το τί ήταν πραγματικά, αποτυπώθηκαν στα πρώτα κείμενα πολιτικού στοχασμού στην ιστορία του ανθρώπινου πνεύματος, εκείνα του Ηροδότου, του Θουκυδίδη και του Αισχύλου.

Η ιστοριογραφία και η τραγική ποίηση των αρχαίων Ελλήνων παρήγαγαν κάποιες από τις κλασικότερες διατυπώσεις στην ιστορία της πολιτικής σκέψης, καταγράφοντας τις ιστορικές διακυμάνσεις του πολιτικού φαινομένου στην διάρκεια μιας περιόδου που απετέλεσε έκτοτε σημείο αναφοράς κάθε πολιτικού και ηθικού προβληματισμού.

Περικλής Βαλλιάνος

Ο Περικλής Βαλλιάνος είναι Καθηγητής Πολιτικής Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Έχει δημοσιεύσει εκτεταμένα επάνω στην ιστορία της φιλοσοφίας με έμφαση στην ευρωπαϊκή φιλοσοφία του δεκάτου ενάτου αιώνα και στην αρχαία πολιτική σκέψη. Οι τελευταίες μελέτες του αφορούν πολιτικές όψεις του κινήματος του Ρομαντισμού (*The Historical Review*, 2013) και την πλατωνική πολιτική ως τέχνη της διαμεσολάβησης ανάμεσα στην ιδιωτική σφαίρα και τους νόμους (Φλωρεντία, 2014).

Η αρχαία ελληνική φιλοσοφία ως πηγή εννοιών της πολιτικής θεωρίας

Τα κλασικά κείμενα των Ελλήνων φιλοσόφων, ιδίως εκείνα του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη, αλλά και μεταγενέστερων φιλοσοφικών σχολών, απετέλεσαν τον κανόνα της πολιτικής θεωρίας και εξακολουθούν να συνιστούν σημείο αναφοράς της πολιτικής επιστήμης θέτοντας το εννοιολογικό πλαίσιο εντός του οποίου αυτή κινείται.

Οι όροι που χρησιμοποίησαν οι αρχαίοι Έλληνες στοχαστές και το περιεχόμενό τους, η ιστορική και διαχρονική διάσταση του λεξιλογίου τους, εξακολουθούν να παρέχουν το μέτρο αντίληψης εννοιών όπως το ήθος, η πόλις και η πολιτική, η ισότητα, η δημοκρατία και η δικαιοσύνη. Ό, τι είναι δηλαδή και σήμερα κεφαλαιώδες στην επιστήμη της πολιτικής ως προς τους πρακτικούς και ηθικούς της στόχους.

Andrea Colorio

Ο Andrea Colorio είναι διδάκτωρ των Πανεπιστημίων της Σορβόνης και του Μιλάνο Bicocca and Szeged με ειδικευση στο αρχαίο ελληνικό δίκαιο. Έχει δημοσιεύσει πολλά άρθρα για τις δικαιοκτικές όψεις του αρχαίου ελληνικού κόσμου και το 2014 ήταν επισκέπτης ερευνητής στο Κέντρο Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ στην Ουάσιγκτον.

Law and Political Thought in Ancient Greece: Legislation, Citizenship and Interstate Arbitration

Examining the relationship between law and political thought in ancient Greece, the present paper touches three complex topics that appear relevant in this respect, such as legislation, citizenship and interstate arbitration, and, in parallel, deals with three of the greatest thinkers of all times: Plato, Aristotle and Thucydides.

Plato's "Laws" are, in fact, a fundamental example of how and to which extent law and political thought could interact with each other in ancient Athens; similarly, Aristotle's interpretation of the idea of citizenship, linked with the political-religious participation in the polis guaranteed by the right of ownership of land, is another clear example of such interaction. Finally, the relationship between legal thought and political theory can be further explored in the field of international relations among Greek poleis, such as those, amply reported by Thucydides, connected to the practice of interstate arbitration.

Με βάση το γενικό περίγραμμα της σχέσης μεταξύ νόμου και πολιτικής σκέψης στην αρχαία Ελλάδα εντοπίζονται ειδικότερα συναφή ζητήματα απτόμενα της νομοθεσίας, της ιδιότητας του πολίτη και των διακρατικών σχέσεων που μπορούν να αναχθούν όπως θα ανέμενε κανείς σε τρεις από τους μεγαλύτερους στοχαστές όλων των εποχών: στον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη και τον Θουκυδίδη.

Οι *Νόμοι* του Πλάτωνα παρέχουν θεμελιώδη παραδείγματα του τρόπου και του βαθμού διασύνδεσης νόμου και πολιτικής θεωρίας στην αρχαία Αθήνα. Ομοίως, η αριστοτελική αντίληψη για την ιδιότητα του πολίτη θεμελιωμένη στην συμμετοχή σε πολιτικές και θρησκευτικές δομές και στα έγγεια δικαιώματα συνιστά ακόμα μία περίπτωση τέτοιου είδους διασύνδεσης. Η σχέση μεταξύ νομικής σκέψης και πολιτικής θεωρίας μπορεί να διερευνηθεί περαιτέρω στο πεδίο των διακρατικών επαφών, όπως αυτές περιγράφονται από τον Θουκυδίδη αναφορικά με πρακτικές διαμεσολάβησης μεταξύ των πόλεων-κρατών.

Στρογγυλή τράπεζα: Η έννοια του πολίτη

Γρηγόρης Μολύβας, Andrea Colorio, Δημήτρης Καλογιάννης

Ο Γρηγόριος Μολύβας είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην πολιτική σκέψη του δεκάτου ογδόου αιώνα αλλά και στις σύγχρονες θεωρίες διανεμητικής και κοινωνικής δικαιοσύνης. Το τελευταίο βιβλίο του *Ηδονές, προτιμήσεις και ανάγκες: Διακυβεύματα δικαιοσύνης και ισότητας* κυκλοφόρησε το 2010 από τις εκδόσεις Πόλις.

Ο Δημήτριος Καλογιάννης είναι διδάκτωρ παιδαγωγικών επιστημών και εκπαιδευτικός στο Αρσάκειο. Το 2013 δημοσίευσε στην *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης* μία ιστορική επισκόπηση της ιδιότητας του πολίτη και των αξιών που την καθόρισαν και συνδέθηκαν με αυτήν διαχρονικά έως την σύγχρονη έννοια του πολίτη στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η έννοια του πολίτη

Η έννοια του πολίτη (citizenship) αποτελεί βασικό κεφάλαιο της πολιτικής επιστήμης. Πρόκειται για ιδιότητα που συναρτάται με την ελευθερία, την ισότητα και την δικαιοσύνη, τις άλλες έννοιες-κλειδιά της πολιτικής σκέψης. Η συζήτηση θα περιστραφεί γύρω από τις ιστορικές καταβολές της έννοιας, την εξέλιξη της μέσα στον χρόνο έως σήμερα και την αντίληψή της τόσο ως δικαιώματος όσο και ως υποχρέωσης.